

Uvijek postoji više načina na koje je moguće izvesti dokaz!

U ovim rješenjima samo je jedan mogući način!

Rješenja vježbe 4(1):

1. Prijevod zaključka: $P \rightarrow Q, \neg Q \vdash \neg P$

(Ovaj je zaključak poznat pod nazivom *modus tollens* (MT))

Dokaz:

1	$P \rightarrow R$	pretp.
2	$\neg R$	pretp.
3	P	pretp.
4	R	1, 3/ $i \rightarrow$
5	\perp	2, 4/ $u \perp$
6	$\neg P$	3-5/ $u \neg$

2. $P \rightarrow R \vdash \neg R \rightarrow \neg P$

(*kontrapozicija*, uočite sličnost sa 1.)

1	$P \rightarrow R$	pretp.
2	$\neg R$	pretp.
3	P	pretp.
4	R	1, 3/ $i \rightarrow$
5	\perp	2, 4/ $u \perp$
6	$\neg P$	3-5/ $u \neg$
7	$\neg R \rightarrow \neg P$	2-6/ $u \rightarrow$

3. $P \rightarrow O, O \rightarrow V \vdash P \rightarrow V$

(Ovaj je zaključak poznat pod nazivom *hipotetički silogizam*

(HS) ili *lančani zaključak*)

1	$P \rightarrow O$	pretp.
2	$O \rightarrow V$	pretp.
3	P	pretp.
4	O	1, 3/ $i \rightarrow$
5	V	2, 4/ $i \rightarrow$
6	$P \rightarrow V$	3-5/ $u \rightarrow$

4. $P \rightarrow O, \neg V \rightarrow \neg O \vdash \neg V \rightarrow \neg P$

(Uočite vezu s kontrapozicijom i hip. silogizmom!)

1	$P \rightarrow O$	pretp.
2	$\neg V \rightarrow \neg O$	pretp.
3	$\neg V$	pretp.
4	$\neg O$	2, 3/ $i \rightarrow$
5	P	pretp.
6	O	1, 5/ $i \rightarrow$
7	\perp	4, 6/ $u \neg$
8	$\neg P$	5-7/ $u \neg$
9	$\neg V \rightarrow \neg P$	3-8/ $u \rightarrow$

5. $P \wedge \neg K, P \rightarrow K \vdash \perp$

1	$P \rightarrow K$	pretp.
2	$P \wedge \neg K$	pretp.
3	P	2/ $i \wedge$
4	K	1, 3/ $i \rightarrow$
5	$\neg K$	2/ $i \wedge$
6	\perp	4, 5/ $u \perp$

6. $N \rightarrow (P \wedge C), \neg C \vdash \neg N$

1	$N \rightarrow (P \wedge C)$	pretp.
2	$\neg C$	pretp.
3	N	pretp.
4	$P \wedge C$	1, 3/ $i \rightarrow$
5	C	4/ $i \wedge$
6	\perp	2, 5/ $u \perp$
7	$\neg N$	3-6/ $u \neg$

7. $(P \wedge C) \rightarrow N$

$\vdash P \rightarrow (C \rightarrow N)$

1	$(P \wedge C) \rightarrow N$	pretp.
2	P	pretp.
3	C	pretp.
4	$P \wedge C$	2, 3/ $u \wedge$
5	N	1, 4/ $i \rightarrow$
6	$C \rightarrow N$	3-5/ $u \rightarrow$
7	$P \rightarrow (C \rightarrow N)$	2-6/ $u \rightarrow$

8. $\forall x(Mx \rightarrow Pxm), \forall x(Pxm \rightarrow Rx) \vdash \forall x(Mx \rightarrow Rx)$

(Uočite vezu s HS)

1	$\forall x(Mx \rightarrow Pxm)$	pretp.
2	$\forall x(Pxm \rightarrow Rx)$	pretp.
3	a Ma	pretp.
4	$Ma \rightarrow Pam$	1/ $i \forall$
5	$Pam \rightarrow Ra$	2/ $i \forall$
6	Pam	3, 4/ $i \rightarrow$
7	Ra	5, 6/ $i \rightarrow$
8	$\forall x(Mx \rightarrow Rx)$	3-7/ $u \forall$

9. $\forall x(Mx \rightarrow Sx), \forall x(Kx \rightarrow \neg Sx) \vdash \forall x(Kx \rightarrow \neg Mx)$
(Uočite vezu s kontrapozicijom i HS)

1	$\forall x(Mx \rightarrow Sx)$	pretp.
2	$\forall x(Kx \rightarrow \neg Sx)$	pretp.
3	a Ma	pretp.
4	$Ma \rightarrow Sa$	1/ i \forall
5	Sa	3, 4/ i \rightarrow
6	Ka	pretp.
7	$Ka \rightarrow \neg Sa$	2/ i \forall
8	$\neg Sa$	6, 7/ i \rightarrow
9	\perp	5, 8/ u \perp
10	$\neg Ka$	6-9/ u \neg
11	$\forall x(Mx \rightarrow \neg Kx)$	3-10/ u \forall

10. $\forall x(\neg Px \rightarrow \neg Tx), \forall x(Px \rightarrow \neg Cx) \vdash \forall x(Cx \rightarrow \neg Tx)$
(Uočite sličnost s 9.)

1	$\forall x(\neg Px \rightarrow \neg Tx)$	pretp.
2	$\forall x(Px \rightarrow \neg Cx)$	pretp.
3	a Ca	pretp.
4	Pa	pretp.
5	$Pa \rightarrow \neg Ca$	2/ i \forall
6	$\neg Ca$	4, 5/ i \rightarrow
7	\perp	3, 6/ u \perp
8	$\neg Pa$	4-7/ u \neg
9	$\neg Pa \rightarrow \neg Ta$	2/ i \forall
10	$\neg Ta$	8, 9/ i \rightarrow
11	$\forall x(Cx \rightarrow \neg Tx)$	3-10/ u \forall

Vježba 4(2) rješenja:

1. Prijevod zaključka: $P \vee S, \neg S \vdash P$
(Ovaj je zaključak poznat pod nazivom *disjunktivni silogizam* (DS))

1	$P \vee S$	pretp.
2	$\neg S$	pretp.
3	P	pretp.
4	P	3/ op.
5	S	pretp.
6	$\neg P$	pretp.
7	\perp	2, 5/ u \perp
8	$\neg \neg P$	6-7/ u \neg
9	P	8/ i \neg
10	P	1, 3-4, 5-9/ i \vee

2. $\neg P \vee Z, P \vdash Z$
(dokaz je gotovo jednak prethodnom)

1	$\neg P \vee Z$	pretp.
2	P	pretp.
3	$\neg P$	pretp.
4	$\neg Z$	pretp.
5	\perp	2, 3/ u \perp
6	$\neg \neg Z$	4-5/ u \neg
7	Z	6/ i \neg
8	Z	pretp.
9	Z	8/ op.
10	Z	1, 3-7, 8-9/ i \vee

3. $(D \wedge M) \vee N, \neg M \vdash N$
koristite DS kao pravilo!

1	$(D \wedge M) \vee N$	pretp.
2	$\neg M$	pretp.
3	$D \wedge M$	pretp.
4	M	3/ i \wedge
5	\perp	2, 4/ u \perp
6	$\neg(D \wedge M)$	3-5/ u \neg
7	N	1, 6/ DS
4.	$V \vee O, V \rightarrow L, O \rightarrow L \vdash L$	
1	$V \vee O$	pretp.
2	$V \rightarrow L$	pretp.
3	$O \rightarrow L$	pretp.
4	V	pretp.
5	L	2, 4/ i \rightarrow
6	O	pretp.
7	L	3, 6/ i \rightarrow
8	L	1, 4-5, 6-7/ i \vee

5. $M \vee P, P \rightarrow J \vdash \neg M \rightarrow J$

1	$M \vee P$	pretp.
2	$P \rightarrow J$	pretp.
3	$\neg M$	pretp.
4	P	1, 3/ DS
5	J	2, 4/ i \rightarrow
6	$\neg M \rightarrow J$	3-5/ u \rightarrow

6. $Vjk \vee Vjd \vdash \neg(\neg Vjk \wedge \neg Vjd)$

(Ovi su iskazi istovrijedni (iako je ovdje dokazan samo jedan smijer), a pretvaranje jednog u drugi (općenito: pretvaranje \vee u \wedge i obrnuto) poznato je pod nazivom **De Morganov zakon (DeM)**)

1	$Vjk \vee Vjd$	pretp.
2	$\neg Vjk \wedge \neg Vjd$	pretp.
3	Vjk	pretp.
4	$\neg Vjk$	2/ $i\wedge$
5	\perp	3, 4/ $u\perp$
6	Vjd	pretp.
7	$\neg Vjd$	2/ $i\wedge$
8	\perp	6, 7/ $u\perp$
9	\perp	1, 3-5, 6-8/ $i\vee$
10	$\neg(\neg Vjk \wedge \neg Vjd)$	2-9/ $u\neg$

7. $\neg Vjk \wedge \neg Vjd \vdash \neg(Vjk \vee Vjd)$

(Ovi su iskazi istovrijedni (iako je ovdje dokazan samo jedan smijer), a pretvaranje jednog u drugi (općenito: pretvaranje \vee u \wedge i obrnuto) poznato je pod nazivom **De Morganov zakon (DeM)**)

1	$\neg Vjk \wedge \neg Vjd$	pretp.
2	$Vjk \vee Vjd$	pretp.
3	Vjk	pretp.
4	$\neg Vjk$	1/ $i\wedge$
5	\perp	3, 4/ $u\perp$
6	Vjd	pretp.
7	$\neg Vjd$	1/ $i\wedge$
8	\perp	6, 7/ $u\perp$
9	\perp	2, 3-5, 6-8/ $i\vee$
10	$\neg(Vjk \vee Vjd)$	2-9/ $u\neg$

8.

$Te \rightarrow (Se \vee Je), Se \rightarrow Me, Te \wedge \neg Je \vdash Me$
(u ovome se dokazu koristi DS umjesto $i\vee$)

1	$Te \rightarrow (Se \vee Je)$	pretp.
2	$Se \rightarrow Me$	pretp.
3	$Te \wedge \neg Je$	pretp.
4	Te	3/ $i\wedge$
5	$Se \vee Je$	1, 4/ $i\rightarrow$
6	$\neg Je$	3/ $i\wedge$
7	Se	5, 6/ DS
8	Me	2, 7/ $i\rightarrow$

9.

$\forall x((Px \vee Bx) \rightarrow Sxm), \forall x((Mx \wedge Kx) \rightarrow Bx)$
 $\vdash \forall x((Mx \wedge Kx) \rightarrow Sxm)$

1	$\forall x((Px \vee Bx) \rightarrow Sxm)$	pretp.
2	$\forall x((Mx \wedge Kx) \rightarrow Bx)$	pretp.
3	a $Ma \wedge Ka$	pretp.
4	$(Ma \wedge Ka) \rightarrow Ba$	2/ $i\forall$
5	Ba	3, 4/ $i\rightarrow$
6	$Pa \vee Ba$	5/ $u\vee$
7	$(Pa \vee Ba) \rightarrow Sam$	1/ $i\forall$
8	Sam	6, 7/ $i\rightarrow$
9	$\forall x((Mx \wedge Kx) \rightarrow Sxm)$	3-8/ $u\forall$

10.

U OVOM JE DOKAZU U KRNJIM RJEŠENJIMA NE-DOSTAJAO JEDAN REDAK

$\forall x((Px \vee Bx) \rightarrow Sxm), \forall x(Vx \rightarrow \neg Sxm)$
 $\vdash \forall x(Vx \rightarrow (\neg Px \wedge \neg Bx))$

1	$\forall x((Px \vee Bx) \rightarrow Sxm)$	pretp.
2	$\forall x(Vx \rightarrow \neg Sxm)$	pretp.
3	a Va	pretp.
4	$Va \rightarrow \neg Sam$	2/ $i\forall$
5	$\neg Sam$	3, 4/ $i\rightarrow$
6	$(Pa \vee Ba) \rightarrow Sam$	1/ $i\forall$
7	$\neg(Pa \vee Ba)$	5, 6/ MT
8	$\neg Pa \wedge \neg Ba$	7/ DeM
9	$\forall x(Vx \rightarrow (\neg Px \wedge \neg Bx))$	3-8/ $u\forall$

11. $\exists x(Cx \wedge Lx), \forall x(Cx \rightarrow Rx) \vdash \exists x(Lx \wedge Rx)$

1	$\exists x(Cx \wedge Lx)$	pretp.
2	$\forall x(Cx \rightarrow Rx)$	pretp.
3	a $Ca \wedge La$	pretp.
4	$Ca \rightarrow Ra$	2/ i \forall
5	Ca	3/ i \wedge
6	Ra	4, 5/ i \rightarrow
7	La	3/ i \wedge
8	$La \wedge Ra$	6, 7/ u \wedge
9	$\exists x(Lx \wedge Rx)$	8/ u \exists
10	$\exists x(Lx \wedge Rx)$	1, 3-9/ i \exists

12. $\forall x(Vx \rightarrow (Mx \vee Zx)) \vdash \forall x((Vx \wedge \neg Mx) \rightarrow Zx)$

1	$\forall x(Vx \rightarrow (Mx \vee Zx))$	pretp.
2	a $Va \wedge \neg Ma$	pretp.
3	Va	2/ i \wedge
4	$Va \rightarrow (Ma \vee Za)$	1/ i \forall
5	$Ma \vee Za$	3, 4/ i \rightarrow
6	$\neg Ma$	2/ i \wedge
7	Za	5, 6/ DS
8	$\forall x((Vx \wedge \neg Mx) \rightarrow Zx)$	2-7/ u \forall